

laudat, ut trito proverbio dicitur, quasi leo ex unguibus cognoscitur. Sed satis iam de vi dicendi utriusque dictum sit.

Quod in differendi studiis princeps omnium  
Aristoteles est, Plato rudis.

**A**D differendi autem studia, quæ logice nomine vulgo appellantur, quid unquam attulit Plato, aut quo usu ipsum partiendi, distinguendi, diffiniendi, differendiq; recte, non dico facultatem, sed qualemcumq; cognitionem habuisse, percipimus? ubi syllogismo commode uno usus est? ubi rem tantam, tam utilem, tam necessariam, & si non aperuit præcipiendo, saltem tetigit summis, ut dicitur! digitis? At qui sine ipsa, nec recondite rimari naturæ secreta possimus, nec de inuentis, qualia sint, iudicare, nec si demonstratur, nec si verisimiliter ac logice dicitur, cognoscere. Nam quemadmodum opifices, nisi suis utantur instrumentis, qui ne queunt aliter, quicquam efficere, ne agere quidem incipiunt, anteq; ordine cuncta quibus agunt, præparata fuerint, sic necesse fuit, quoniam nihil ante ipsum de instrumento scientiarum, quæ dialectica est, scriptum fuerat, sine quo nihil recte dividi, nihil recte distingui, nihil recte diffiniri, nihil inueniri, nihil differi aut demonstrari potest, de hac ipsa re prius, saltem, confuse aliquid, aut mancum & solummodo inchoatum relinquere, ipse vero, nihil penitus, sicut de aliis quoq; rebus, quod in artem aut disciplinam

niam, redigi possit, conscripsit. Nam si etiam alicubi cō-  
mode dictum ab eo, reperiatur, quod ad hanc rem per-  
tinere uideatur, sic tamen perexiliter, ac tenuiter, rari-  
terq; factum est, ut casui non consilio & rationi attri-  
buendum esse contenderim. Non sic Aristoteles, sed nō  
ante ad indaginem maximarum rerum, seipsum immi-  
sit, q̄ uenerandæ ueritatis instrumentum sibi ceterisq;  
construxit, quo inueros & ad inueniendum arma-  
uit & ad iudicandum preparauit. Ridet, ridete in-  
quam summi ingenii, liberalitatisq; uirum. Instrumen-  
tum tradidit hominibus, quo sibi omnia fuerint ex co-  
gitata, examinata, iudicata, quo q; posteri non modo  
simile parere, uerum etiam quæ ipse ad inuenit recta-  
ne sint aut minime, possint perpendere. Quis satis, aut  
magnitudinem animi, aut mentis illius uires poterit ad-  
mirari, illud quia, sicuti artifex diuinus, rerum omniū  
naturā expositorus, arma fabricatus est, omnibusq; de-  
dit, quibus inuenta scriptaq; sua possent examinare,  
hoc quoniam nihil aggressus fuit quod non ita perfec-  
cit, ut lucem generi hominum attulisse solus (humano  
more loquor.) maxime prædicetur. Quodq; admira-  
bilis est, pauca nimium, & ipsa confusa, ex antiquori-  
bus accepit. In dyalecticis autem nihil penitus, nec  
enim, ut ipse in codicis calce testatur, aliquid, hac de re  
aut scriptum aut dictum erat. Vnde facto gradu, ad  
maiora posset aspirare, nisi forte de cauillatoria & so-  
phistica disputatione. Quare non iniuria, motus quo-  
que fuisse uidetur, adeo ut gratias sibi habendas a po-  
steris putarit, idq; libere non fuerit ueritus postulare,

nam quia solus totū hoc differēdi negotiū excogitavit,  
inchoavit, perfecit, scripsit, edidit, tum quia facilis ad  
omnia rationis negotia via et quasi trita, communis quae  
cuique constituitur, Qui is armis munitus fuerit, tum  
denique, quia negotium de ratione, longe difficilius ceteris  
est, nam cum omnis cognitio nostra oriatur a sensibus,  
rerum quidem cognitio multo magis adheret sensibus  
quam rationi, ad cuius negotium investigandum tanto minus  
nos sensus inducit, quanto magis, abstractum a sensu,  
atque quasi separatū, in abditis arcanis quae in geni, ac naturae  
uiribus recōditur. Id ordine non aliter profequitur  
Aristoteles, quae si ipsa res, se ipsam tractaret, atque conscriberet.  
Nam simplicium rerum naturam, non ut rerum, sed ut  
predicamentum (sic enim tantum logicae considerationis res sunt)  
primum exposuit, quae de re, non nihil etiam antiquiores tetigisse traduntur.  
Deinde a simplicioribus, ad composita progrediens, propositionum vires,  
enuntiationumque patefecit, quem tractatum, quoniam secreta mentis,  
in lucem oratione produuntur, perhibere nuncupavit, quo quidem in libro,  
multae quasi in profundo maris pinnae iacent, innumeras margaritas,  
concludentes. Sylogismorum deinde doctrinam aggressus, ex  
habitudine quae de medio ad extrema tres constitui figuras aperuit,  
ex quantitate uero, qualitateque propositionum permutata,  
aut immutata, diuersos figurarum nodos, adinuenit, quodque fere  
super hominem esse uidetur, cum et quantitas, et qualitas  
propositionum bipartito scindatur, atque quatuor, quae hinc  
emergunt conclusionum genera, in prima inferri perspexisset signum



ra. Et immobilem in secunda quidem, negandi qualita-  
tem. In tertia uero minorem quantitatem, mobilem autē  
hic qualitatem, ibi quātitatem, in primam ceteras redu-  
ci, uel conuertenda, uel assueta, impossibiliaq; impellē-  
do facile intellexit. Quid dicam de inueniēdo medio?  
q̄s mirabili copia, uniuersos thopicis suis, istruxerit? q̄s  
faciles aut ad struendum? aut ad refellendum paulo sui  
familiares efficiat, q̄s integros in diuidendo, acutos in  
distinguendo, perfectos in diffiniendo constituar? quid  
plura, omnia solus inuenit, primus docuit atq; conscri-  
psit, quae, quod, quantaq; sunt, q̄s abdita, q̄s uera, q̄s  
necessaria, omnes qui perceperunt mirantur, qui non  
p̄ceperunt, Platonici maxime, irridēt. Nec n. dulcedo  
mellis, ut dicitur, uerbis explicari potest, iis qui minime  
gustarunt, nec acute integreq; percipiendi summam  
subtilitatem, remq; penitus diuinam, nisi re ipsa initiati,  
q̄s mirabilis sit, comprehendere possunt. Demonstran-  
di autem uiam, rationemq; certissimam, quis unquam  
ante Aristotelem explicauit? quis sciret, demonstraret ne,  
an suadeat nisi ipse docuisset? quis medium in suaden-  
do conclusionis esse solūm? In demonstrando etiam ipsius  
rei praeter ipsum, et qui ab ipso profecti sunt, suspica-  
tus est? quis quaecumq; queruntur, quod saltem in gene-  
re sunt absque ipso percepit? nemo, Nemo unquam de  
his rebus ante Aristotelem somniauit, nam si solummo-  
do somniasset Plato, non nihil uestigii, tot tantarumq;  
rerum in scriptis suis inueniretur. Non reperitur autem  
et insuper inconstanter, in consequenter, repugnanter  
pleraq; omnia sibi dicta sunt. Quod non committeret

si resoluendi scintillā habuisset, Non somniavit ergo  
 quicquid de instrumento sciendi, dicendi, componendi, re-  
 soluendi, cuius rei etiam illud argumentum est, quod omni-  
 nia confuse, indistincte, indeterminatque sibi effundun-  
 tur. Sed multi, nescio impudenter ne an stolidè, in dyale-  
 ticis uiunt omnes excessit Aristoteles, in ceteris Plato.  
 At qui in dyalecticis praestat, is in diuidendo, is in dī-  
 niendo, is in distinguendo, is in demonstrando excellat  
 necesse est. Quomodo igitur Plato eiusque sequaces in cæ-  
 teris, præter dyalecticā, absque dialectica cæteros supera-  
 runt, Hoc enim simile est, si quis contēderet meliores esse  
 in prælio milites, qui nunquam ensē, nunquam clypeū,  
 ceteraque arma, uiderunt, quā armatos et in armorū stu-  
 diis ad summum exercitatos, si probandi, sciendi, demon-  
 strandi organum non habuerunt, quo pacto singulorū  
 naturam, ordinem, uires, effectusque cōprehenderunt?  
 An quoniam aliunde organum, sicut architectus a fa-  
 bro ferrario, mutuati sunt? longe id absit, non primū  
 nihil erat scriptum, dictum uel de differendi artibus, de-  
 inde in fabrilibus artibus, aliis plerumque instrumen-  
 ta fabricatur, aliis utitur. philosophus ipse sibi rationis  
 organa instrumentaque non alius cōdit, quæ si Plato nec  
 ipse fabricatus est, nec facta reperit, cum nihil huius  
 rei ante Aristotēlem extaret, nec uti probe conperitur,  
 cur ei philosophiam, nisi penitus ignorantes simus, con-  
 cedimus? Vbi differendi artes tradiderit dici non potest  
 uti uero ubi uidetur? Ego fator, nec recte dīffinitū quic-  
 quam apud enim nunquam legisse, nec ordine diuisum  
 nec distincte statutum, nec probe conclusum nec, uide-



mostratum, sed contra, omnia indistincta, confusa, indif-  
finita, inconstantia, inconsequentia, repugnantiaq; offen-  
disse. Quas obres, neminem credo dubitaturum, ita ip-  
sum hac in re conferri ad Aristotlem posse, sicut ni-  
hil, ad id, quod extat atq; apparet, uel, ut aristoteli-  
ce dicam, sicut ad actum potentia, et ad entelechiam,  
quod abstrusum in materia est. Nec enim dici potest, ha-  
buisse quidem ipm arma, sed nec edidisse, nec usum fuisse.  
Alterium enim inuidia si sciuit et non edidit. Alterum,  
ne impossibile dicam, stultum esse conuincitur, si non est  
usus, cum haberet, presertim cum in praelium descendis-  
se ipsum, atque multum ac saepe pugnasse, perhibeu sit,  
Actum iam nobis de prima esset parte, si humano mo-  
re, doctrina peritiaq; rerum, comparata Platoni ab om-  
nibus crederetur, nam qui arma non habuit, qui usum  
ipsorum non modo non tenuit, sed ne si essent quidem in  
natura rerum, suspicatus esse uidetur, qui poterit cum ar-  
mato exercitatissimoq; in armis ac fortissimo milite, pe-  
deni conferre? Verum quoniam etiam in re militari pau-  
ci, non nunquam et inermes, et pugnandi artis peni-  
tus imperiti, multos armis instructos, ueteranosq; milites di-  
uinitus suderunt, fugarunt, prostrarunt, quomodo cum  
que Plato diuinus, ac super hominem a suis praedicatur,  
opus est per singulas doctrinae atq; scientiae partes, qua-  
lis uterque fuerit perstringere, sic enim facile comperie-  
tur Plato, si ad Aristotlem confertur, nihil magni, nihil  
singulari laude dignum, nihil quod communem excedat  
hominum usum, mentemq; communem, habuisse, praeter  
compositionem uerborum simplicem, et tranquillam ac  
Philosopho



Philosopho dignā, ut in superioribus quoq; dictū est.

Quod in naturalibus mirū in modū excedit Aristoteles.

**N**aturalis philosophia, ex notioribus nobis progrediens, occultiora rimatur, & sensibilibus rerum natura patefacta, tandem ad notiora simpliciter, naturaq; sui fulgentia nos perducit, & primæ philosophiæ cōmēdat ea, sicut omnis doctrina de elementis, primo, atq; principiis, non dicendi (nulla enim id scientia præter primam facere potest) sed essendi, ac rerum negotia, ut de materia & forma, ut de causis & motu, ut de infinito, de tēpore, de loco, de uacuo, omnia enī hæc, uniuersis aut inesse aut accidere corporibus uidentur, quæ non communiter omnibus de quibus in scientia tractatur inhaerent, ea principiorū uini obtinent. Vbi ergo de istis Plato, aut ordine profecutus est, aut confuse occupauit, aut diminuit saltē, ac mance tetigit? nullibi certe. Nam siquid forte de corporū principiis dicit, ad superficies & lineas resoluit, & inde cōstitui corpora opinatur, peritum philosophum, atq; acutum, mentēq; ita diuinū, ut hæc ignominatio, paulo immutata, apprime iis accomodetur, qui eum Aristoteli præferunt, simul enim & naturales, & mathematicas disciplinas funditus euertit. Nam qui principia perperam accipit, is quæ à principiis sunt constituere non potest. Quomodo enim ex superficiebus corpora constabunt, si nullam superficies altitudinem habet? aut quomodo superficiem lineæ conficiet, si superficies latitudo est? linea uero nihil latitudinis habet? an uitas in se

B

ducta, seipsam excedere non potest, & nihil multiplicati-  
onem numerum faciet, nec id fieri plane potest, nec Pla-  
to aliud quàm id dicit Corpus enim altitudinem habet.  
Superficies autem absque altitudine penitus est, simpli-  
citer superficies latitudo est, cuius nihil in linea est. Si er-  
go phisice corpus à superficiebus & superficies a lineis  
componeretur, fieret altitudo ex non altitudine, & latitu-  
do ex non latitudine, non ut exprinatione aut potentia,  
sed ut penitus ex nihilo, nulla enim latitudinis in linea, nul-  
la in superficie altitudinis potentia est. Quare geometriae  
quoque docendae principia positione Platonis accepta, eva-  
nescent, & falsa penitus atque inania reperiantur, nec  
enim uel de linea, uel superficie geometria quicquam  
dicere poterit, aut in linea latitudo aut in superficie pro-  
funditas ac altitudo inuenit. Hunc in errorem puto de-  
lapsum fuisse Platonem, quia multiplicatione linearum,  
superficies & harum ductu corpora, mathematici pro-  
ducunt. Sed non naturalia dicere quispiam illi, o uir  
doctissime tu aliter nanquam mathematici lineas & super-  
ficies & corpora generant, aliter natura, natura enim su-  
perficies & lineas à materia separatas, ne cognoscit qui-  
dem, quippe quae separatae non sunt. Mathematicus uer-  
o, quoniam mente omnia superat, lineam puncti, super-  
ficiem lineae, corpus superficiei fluxu generat atque con-  
stituit, sic enim forma sola sine materia fungitur. Sed  
Plato quidem sic, aut nihil, aut omnino puerse, de prin-  
cipiis sensibilium rerum scribit, Aristoteles uero non ali-  
ter, quam si natura ipsa de seipsa loqueretur, ordine cuncta  
diuinitus pandit. Nam quae sunt principia rerum in adis-



tis ipsius naturæ ingressus patrefecit, causas aperuit, motus & corpora, cæteraq; huius (nec enim necesse est singula semper repetere) & quid sunt, & quomodo sunt, & quò non sunt, unde oriuntur, quo spectant, quo tandem redeant mirifice patrefecit. Principiis uero sibi ordine mirabili pertractatis, mirabilius cætera sequentis, mobilium circulariter corporum docti inã agressus, superioris mundi, & hec inferiora continentis atq; regentis naturam, conditiones, proprietatq; diuinitus enodauit. De quo, quid inquam recte Plato! nam ut si quid dixit, non docendi ordine, uò explicandi doctrina, non ut philosophus (communibus autem locis approbavit) sed ut rusticus è crapula se recipiens, erueta uit! Elementarem. n. hoc est igneã substantiam, atq; naturam, superioribus dat, cum calore, tum maxime lucendi, ut arbitror, uirtute superiorum deceptus. Non enim potuit perspicere, non ab igne illa splendorè, sed ignè ab illis recipere; Nã si à superioribus inferiora mouentur, mutantur, gubernantur, quod sensu ipso percipitur, (motu enim illorum diuersa tempora, calores & frigora, diem & noctem, uentos & pluuias, fulgura & tonitrua, cæteraq; huiuscemodi produci uidemus, quibus ignis, aeris, aquarum generatio atq; corruptio ex parte sunt, quomodo hinc illo, non autem inde huc, splendorem aut calorem prouehi suspicatus est Plato, presertim cum eadem sit ratio, eadem natura, idem motus, atq; cõditio, totius & partis. sed igneum esse solem, patet inquit, quoniam calidus, hæc ille. Qui autem ab eo cognominantur, quasi insensatum Aristotlè deridere solent,

B ii

quod calorem cætrasq; qualitates, superioribus nō per se, sed per attritionem attribuit. Natura uero his experientia, omnino perpetua esse corpora, atq; ideo quintæ cuiusdā essentiæ, alienæ penitus à sece horum elementorum putauit. Sed primum uidere non potuerunt, calore igneo non foueri atq; incitari ad generationem ullam materiam, cum id superiorū calore fiat. Deinde si sol calidus in seipso esset, sicut tactu ignis semper urit, ita non paruos calores tactu radiorum semper excitarer, quod falsum esse perspicitur. Nā si non attritio, (ut aristotelico utar uerbo) et infractio quedam radiorum calefaceret, multo magis certe in hyeme, quādo in minima longitudinē sol inuenitur, propius tacti, q̄ in estate sole remotiore, arderemus. Nam quæ calorem naturæ suæ reddunt et tactu calefaciunt, ea quanto propinquiora sunt, cæteris semper paribus, tanto id magis agunt, non autem propinquitate, sed sola rectitudine radiorum calor superiorum excitatur. Nam cum recti penè insolida incidentes corpora radii diffundantur, attriti, rupti, atq; infracti igniuntur, non sunt igitur per se calidi, quippe qui nisi frangantur, non calefant. Præterea terræ propinquiores aeris regiones, quanto propinquiores fractioni radiorum sunt, tanto calidiores, quāto remotiores à solidis corporibus, unde radii refringuntur, tanto frigidiores inueniuntur. Argumento est ros, pruina, pluuia, nix, grando, et altiora hominum habitacula, quæ in contrarium omnia disponderentur, si Platonis somnia ueritatis quicquam haberent. Adhuc qui sub equinoctiali, uel prope habitant, omnes uidemus

ardore solis exustos, nigrescere, oporteret autem contra,  
temperatissimas illas esse regiones, & remotiores, pro  
remotionis proportione, temperatas. Si non attritu, sed  
propria qualitate sol calefaceret, quod ita esse, multi Pla  
tonicorum mentis inopes, falso & contra sensum arbi  
trati sunt. Accedit, quod speculis ignem uulgo à sole in  
cedimus, & artificiosius factis, non incēdimus solum, sed  
in longum usq; proicimus, ab igne autem nunquam si  
milimodo ignē procreaueris. Atqui si sol igneus esset,  
commodius id, faciliusq; ab igne q̄ à sole confici uide  
remus, magis enim unumquodq; in causa est unde pro  
fuit, q̄ in causato unde deuenit, sed sol igneus est, ut ai  
unt, magis ergo id ceteriq; solis effectus, ab igni q̄ à  
sole ipso p̄duceretur, est autē hoc falsū. Quare illud quo  
q; falsum esse coarguitur. Simile illud, similiterq; irridē  
dū est, qđ aiunt, aerē atq; ignē natura, sicut caelestia cor  
pora, circulariter moueri. Primū, quia omnis naturalis  
motus ac p̄prius, nisi quid impediatur, equalis atq; regula  
ris est. Aeris uero ignisq; i circulū motus, inequalis esse  
cognoscitur. Deinde impossibile est, duos motus diuersos,  
uni eidem natura inesse, sursum autē ferri naturā, inest  
aerī atq; igni. Quare non natura, sed praeter naturam  
circulariter feruntur. Ad unum enim ultimum finē, non  
ad duos natura mouetur, aliter seipsam impediret atq;  
destitueret. Quare, qđ natura sursum mouetur, id praeter  
naturam alio fertur, sicut enim naturalis motus unicus  
est, sic praeter naturales multi esse possunt, propterea quod  
multa, praeter unum sunt. Quid plura? non enim demon  
strare, sed tangere nonnulla necesse est, ut & rerum uer.

B iii



tas, & Aristotelis fulgor, clarius enitescat. Taceo quæ multa preclara, ueraque de superioribus, ueris ac necessariis Aristoteles rationibus dixit, de quibus Plato nihil, de figura, de motu, de multitudine, de natura, cæterisque omnibus, sic perfecte ac absolute, ut omnes gentes per .xx. iam se. me sæcula, nulla penè additione, aut subtractione sua, ingenium eius admirentur, quod quale fuerat, quod quæ mirabile, ac ferè super hominem, gratia potius insussum, quæ natura inditum scripta ostendunt. Quis enim sufficienter quæ post illa secuntur, quæ de cælo ac mundo, cælesti mente cõprehensa, cælesti animo excogitata, cælesti denique lingua narrata sunt? De generatione rerum naturalium corruptioneque, de alimenti uirtute, nutritionisque modo, indecremento atque decremento, ipsa natura de seipsa dictante conscripsit, recensere poterit? quis Platoniorum unquam ex traditis à Platone principiis profectus? quis si & quæ in re incrementum fiat aperuit? immo quis eorum, uel ab Aristotelicis audiens percipere potuit, non in materia, sed in forma, additione materiae incrementum fieri? nam omnes huiusmodi homines, quoniam accessione materiae incrementum sit, in materia eam fieri arbitrantur, cum sensu ipso cernamus faciem, herbi gratia, hominis, non ex parua materia in magnam, sed ex forma parua, in magnam processisse. Deinde philosophos se appellant, qui rem tantam, tam necessariam præ oculis positam, qua uegetantium omnium naturam cognoscimus, penitus ignorant, crescendi enim uirtute percepta, nutriendi que uires, facile intelliguntur. Hinc autem gradu facta, seminalis etiam uia omnis diuinitus

nobis aperitur, et adhuc quomodo ex seminibus, plan-  
tae, quomodo exprimis, animalia generentur, quomo-  
do alantur, quomodo crescant, et quae sit illa vis ge-  
nerandi, alendi, crescendi, et una ne an multae, haec  
qui ignorat, magnam philosophiae naturalis partem igno-  
rat. De quibus Plato ne verbum quidem, nec in genere  
nec in parte, quorum utrumque sibi, si philosophiam tradere  
scriptis, uoluisset, aut sciuisset, erat faciendum. Sed nec  
de sequentibus. Vbi enim aut unde quispiam de uentis,  
de tonitruis, de fulguribus, de pruina, niue, pluuia, ro-  
re, iri, ceterisque huiusmodi, quo pacto fiant, quae sint  
causae ipsorum, non dico distincte, ac ordine, quasi a do-  
cente, sed saltem confuse, quasi a surrente discere potest a  
 Platone. Age uero de anima quid magni dixit Plato?  
omnia certe confundit, ac seipsum minus intelligens, qua-  
si una sit plantis, in brutis, in hominibus anima. Ita pla-  
rumque loquitur, nunquam sufficienter diuidit, nunquam  
distinguit, nunquam diffinit. Sed immortalem inqui-  
unt dixit animam. At id poetae omnes, qui ante ipsum  
fuerunt, ad homerum usque Orpheumque, multo minus quam  
ipse surrentes, cecinerunt, sed de corpore in corpus, in-  
quiunt, transire contendit. Id nec suum similiter est (Pi-  
thagoras enim ante ipsum ita opinatus fuit) et falsum  
esse et certis rationibus demonstratur, et a catholica fi-  
de, id est ab ipsa ueritate, alienissimum inuenitur. De sen-  
sibus autem ac de motu animalium, ceterisque operationibus  
aeris, quid apud eum legitur? nihil omnino. Cur ergo phi-  
losophus? appellandus est, qui nihil de inanimatis, nihil  
aeris ordine docuit, et quicquid dixit, aut falsum est,

B i i i i

aut obscure & enigmatische ac symbolice dictū, nihil ad doctrinam facit, nisi quantum singuli, uel à seipsis, uel ab aliis rectius intelligentes, ad id quod præsciunt uerba eius interpretantur, Aristoteles uero, recte omnia prosecutus, primo generalius philosophiam edidit uniuersam, deinde particularius aggressus, plantarū naturā, animalium conditiones, mire omnibus scrutatus, nec generalia in particularibus confudit, nec particularia generalibus immiscuit, sed ab his ad illa progrediens, naturali hominibus genere docendi usus, cuncta patrefecit. Confusiora enim prius & sensus & mens recipit, quàm distinctiora, nequē hinc illo, sed inde huc, per disciplinā homo deducitur, præterea non transit de re ad rem, nisi necessitas cogat, semper suis singula principiis demonstrat, et si aliunde nonnūquā assumit, ne lector confundatur, unde assumpserit notat. Ita physica physice, logica logice, metaphysica metaphysice tractat. Plato autē dū uniuersa simul quasi cætus amplecti conatur, omnia sicut gallina spargit, & nihil, ut trito prouerbio dicitur, comprehendit. De naturalibus locuturus, thelogiam aggreditur, mathematicam immiscet, numeros quasi testes citare solet, nec aliquid horum explicat, sed ad enigmata uersus, ad fabulas plerumquē labitur, quæ omnia ignorantie suæ, ut puto conscius, lectoribus ut latrat, quasi sepia piscatoribus, atramentum effundit. Quod de Aristotele dici non potest, nā & si altitudine rerum obscurior esse uideatur, uerbis tamen & compositione orationis, quasi liquidissimus effunditur fluuius, ordine ergo cuncta sic disposita sunt, ut alterum ab altero in lucem



euocetur. Ita fit, ut qui totum Aristotelem uiderit, is totum intellexerit, qui uni solum incumbat parti, ut illa quidē recte intelligat, quod natura rerum, non ui orationis factum est. Ad unam enim rem penitus cognoscendam, tota philosophiae cognitio concurrat. Quare, nō ab re multi, nō minus scientiam eius mirari solent, q̄; docendi ordinem, quorum tamen alterutrum, ex alterutro disponit, nec recte disposueris, nisi recte intellexeris.

Quod etiam in Mathematicis rudem hominem Platonem dixeris, si ad Aristotelem conferas.

**S**ed in logicis inquirunt atq̄; naturalibus cedimus, excedere namq̄; Aristotelem in his non negamus, In mathematicis uero metaphisicisq̄; sicut Plato celestis atq̄; diuinus est, sic Aristoteles terrena solum sapit, et in luto semper uolutatur, hæc illi. Ego autem præ admiratione, stupeo, qua ratione, aut quibus Platonis commoti scriptis, talia prædicant, nam mathematica quidem (ut de hac primum uerba faciamus) sciuisse Platonem, nec negare nec fateri possum, è libris enim suis, nulla penè huius rei doctrina, percipitur, Aristoteli uero præstantem in mathematicis fuisse uirum, certioribus argumentis demonstrari posse contendo, nam sciuerit ne uterq̄; an nesciuerit, et uter præstantior hac in re fuerit, non aliunde, q̄; è scriptis utriusq̄; intelligere possumus. Verum quoniam quantitate bipartita, diuisa et altera parte, aut et in se absolute et ad aliud cōsiderata, aut ad aliud tantum. Altera modo inquiete, modo in motu sempiterno accepta, quattuor mathematicæ